

Artikelen

Tijdelijke en langdurige banen, 2000

A.W.F. Corpeleijn¹⁾

Veel bedrijven werken met een combinatie van vaste en losse krachten. Werknemers met tijdelijke contracten worden onder meer ingezet voor speciale projecten, om pieken in het werk op te vangen en als invallers. Een groot deel van de nieuwe contracten wordt dan ook snel beëindigd. In 2000 kwamen 3,8 miljoen nieuwe contracten tot stand, waarvan ruim de helft nog in datzelfde jaar werd beëindigd. Jongeren hadden een groot aandeel in deze kortdurende banen. Voor een belangrijk deel ging het om uitzend- en vakantiewerk.

1. Inleiding

In de afgelopen tien tot twintig jaar heeft de flexibilisering van de arbeidsmarkt sterk in de belangstelling gestaan en kwamen bepaalde vormen van tijdelijke arbeid steeds meer voor. Als aanvulling op het vaste personeel maken veel bedrijven tegenwoordig gebruik van uitzendkrachten, inval- en oproepkrachten en andere tijdelijke krachten. Scholieren en studenten combineren hun opleiding met bijbanen en vakantiewerk. Vooral onder jongeren komt tijdelijk werk veel voor.

De kwantitatieve informatie over deze onderwerpen is beperkt. Vakantiewerk, seizoenswerk, bijbanen van scholieren en andere tijdelijke banen zijn in principe opgenomen in de statistieken over de werkgelegenheid, maar niet als aparte categorie. Alleen de uitzendbanen zijn soms afzonderlijk in de statistiek terug te vinden. Enige informatie over de duur van banen geeft de Enquête werkgelegenheid en lonen van het CBS. Zo bleek uit deze enquête dat op 31 december 2000 zo'n 24 procent van de werknemers korter dan een jaar in dienst was bij de toenmalige werkgever, en 26 procent tien jaar of langer. Veel banen die in de loop van het jaar beëindigd worden komen echter niet in deze cijfers voor.

Sinds kort biedt het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) de mogelijkheid om informatie over de genoemde onderwerpen samen te stellen. Het bestand bevat gegevens over aanvang en beëindiging van banen. Voor dit artikel zijn op basis van het SSB 2000 tabellen samengesteld over de duur van banen in samenhang met bedrijfs- en persoonskenmerken. Hierbij gaat het om alle banen van werknemers²⁾ die in 2000 gedurende enige tijd bestonden. De gegevens worden hier gepresenteerd en geanalyseerd. Onder meer wordt nagegaan in welke economische activiteiten en leeftijds-groepen kortdurende banen relatief veel voorkwamen, en hoe lang de banen hebben geduurd die in 2000 zijn beëindigd.

Sommige werknemers hebben in een jaar meerdere, al dan niet kortdurende banen. Er is een groot verschil tussen het aantal banen in een jaar en het aantal werknemers. De meeste tabellen die hier zijn opgenomen betreffen banen. Personen met meerdere banen in het jaar komen dan ook meerdere keren in de cijfers voor. Aan het eind van het artikel zal worden aangegeven hoeveel werknemers in 2000 meer banen hadden.

De uitkomsten hebben betrekking op het jaar 2000, toen de werkgelegenheid nog sterk groeide zoals de cijfers aantonen. Na 2000 en vooral in 2002-2003 is de banengroei verminderd en vrijwel verdwenen. Veel bedrijven nemen momenteel minder nieuwe werknemers in dienst dan een paar jaar geleden. Ook is er nu minder uitzendwerk dan in 2000. Al geven de cijfers van 2000 niet de huidige situatie weer, wel zijn bepaalde structurele aspecten

die in dit artikel naar voren komen nog steeds actueel, zoals verschillen tussen bedrijfstakken resp. leeftijdsgroepen.

De belangrijkste uitkomsten staan in de volgende paragraaf. Er wordt hier onder meer onderscheid gemaakt tussen banen die het hele jaar duurden, dus van 1 januari 2000 tot en met 31 december 2000, en banen die in de loop van 2000 aanvingen en/of beëindigd zijn. Een toelichting bij de tabellen is opgenomen achter dit artikel. Deze toelichting bevat bijzonderheden over de herkomst van het materiaal, over de wijze waarop de banen zijn ingedeeld naar de duur van het dienstverband en over andere indelingen.

2. Uitkomsten

De meeste banen die in 2000 bestonden, hebben het hele jaar geduurd. Voornamelijk zijn dat banen die voor 2000 begonnen en na 2000 zijn voortgezet³⁾. In 2000 waren er 5,6 miljoen banen die het hele jaar duurden.

Ook banen die niet het hele jaar duurden, kwamen op ruime schaal voor. Met een aantal van 5,2 miljoen is dat niet veel minder dan de eerder genoemde 5,6 miljoen. Bij de banen die niet het hele jaar hebben geduurd, gaat het om:

- banen waarvan alleen het begin, niet het einde in 2000 plaatsvond: 1,7 miljoen;
- banen waarvan alleen het einde, niet het begin in 2000 viel: 1,4 miljoen;
- banen waarvan zowel het begin als het einde in 2000 viel: 2,1 miljoen.

Het grootste deel van laatstgenoemde categorie duurde korter dan drie maanden, vaak zelfs niet meer dan een paar dagen of weken.

Van alle banen die begonnen in 2000 werd ruim de helft ofwel 55 procent in hetzelfde jaar beëindigd.

Telt men de banen die het hele jaar duurden en de banen die een deel van het jaar duurden bij elkaar op, dan komt men op 10,8 miljoen. Dit aantal is veel hoger dan het aantal banen op enige peildatum of het gemiddeld aantal banen per jaar, omdat een groot deel van de banen slechts een deel van het jaar bestond.

2.1 Bedrijfstakken, bedrijfsgrootte (tabel 1 en 2)

De banen die korter dan een jaar duurden, zijn anders verdeeld over bedrijfstakken dan de banen die het hele jaar duurden. Hierbij speelt een rol dat de uitzendbanen toegerekend worden aan de uitzendbureaus (SBI 74501), onderdeel van de zakelijke dienstverlening, terwijl het werk in andere bedrijven wordt verricht⁴⁾. Veel kortdurende banen in 2000 waren uitzendbanen. Van de 2,1 miljoen banen die zowel begonnen als beëindigd zijn in 2000, was bijna de helft ofwel 46 procent een uitzendbaan.

Afgezien van de uitzendbanen, kwamen banen die slechts een deel van het jaar duurden relatief veel voor in de bedrijfstakken horeca en landbouw, op enige afstand gevolgd door de zakelijke dienstverlening (excl. uitzendbanen), de bedrijfstak cultuur en

Tabel 1
Banen naar duur en bedrijfstak, 2000

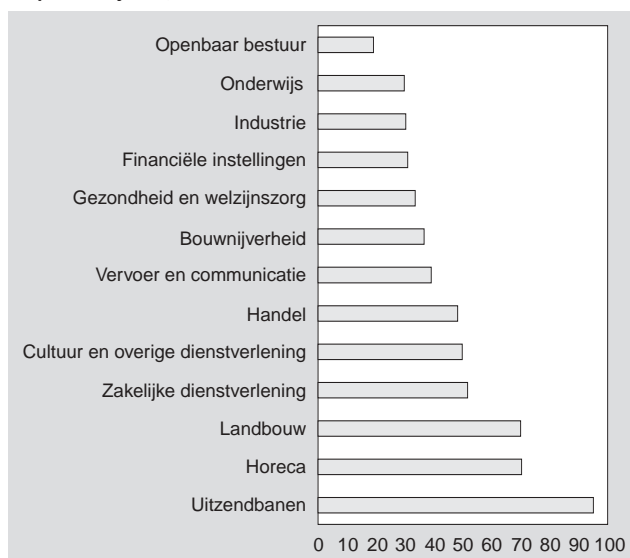
Standaard bedrijfsindeling 1993 (code)	Banen die het hele jaar duurden	Begonnen na 1 januari, niet beëindigd voor 31 december	Beëindigd voor 31 december, begonnen op 1 januari of eerder	Begonnen na 1 januari en beëindigd voor 31 december, naar duur				Totaal
				tot 1 maand	1 tot 3 maanden	3 maanden of meer	totaal	
<i>x 1 000</i>								
Landbouw (01-05)	85	35	28	51	62	21	134	283
Industrie incl. delfstoffen, energie en water (10-41)	889	153	154	28	25	27	79	1 276
Bouwnijverheid (45)	331	79	66	12	15	19	46	523
Handel (50-52)	880	333	293	63	71	60	193	1 699
Horeca (55)	147	107	97	62	44	37	143	494
Vervoer en communicatie (60-64)	367	100	77	24	17	17	58	603
Financiële instellingen (65-67)	228	45	35	8	8	7	23	330
Uitzendbanen (74501)	66	146	157	456	272	251	980	1 349
Zakelijke dienstverlening excl. uitzendbanen (70-74)	686	296	221	88	65	63	216	1 419
Openbaar bestuur (75)	476	47	45	9	6	5	20	589
Onderwijs (80)	376	62	59	19	10	10	39	535
Gezondheid en welzijnzorg (85)	766	164	124	45	34	20	98	1 152
Cultuur en overige dienstverlening (90-93)	207	70	58	43	18	16	77	413
Totaal incl. bedrijfstak onbekend	5 575	1 672	1 423	913	650	557	2 119	10 789

Tabel 2
Banen naar duur, grootteklasse van het bedrijf en sector, 2000

Standaard bedrijfsindeling 1993 (code)	Banen die het hele jaar duurden	Begonnen na 1 januari, niet beëindigd voor 31 december	Beëindigd voor 31 december, begonnen op 1 januari of eerder	Begonnen na 1 januari en beëindigd voor 31 december, naar duur				Totaal
				tot 1 maand	1 tot 3 maanden	3 maanden of meer	totaal	
<i>x 1 000</i>								
Banen exclusief uitzendbanen naar grootteklasse van het bedrijf								
minder dan 10 werknemers (GK 0-3)	822	391	290	180	150	100	430	1 933
10- 19 werknemers	385	140	123	45	39	33	118	766
20- 49 werknemers	549	178	159	53	44	39	136	1 021
50- 99 werknemers	441	123	109	33	27	26	85	758
100-199 werknemers	454	108	95	24	18	19	60	717
200-500 werknemers	660	159	125	35	28	26	89	1 033
500 en meer werknemers	2 129	394	357	81	68	59	208	3 088
onbekend	70	32	8	6	4	4	13	123
Totaal	5 509	1 525	1 266	457	377	306	1 139	9 440
Banen exclusief uitzendbanen naar grootteklasse van het bedrijf per sector								
Landbouw en visserij (01-05)	85	35	28	51	62	21	134	283
minder dan 10 werknemers	45	22	16	39	49	13	101	183
10-99 werknemers	32	12	11	12	12	7	31	86
100 en meer werknemers	8	2	2	0	1	1	2	14
Industrie en bouwnijverheid (10-45)	1 221	232	220	39	39	46	125	1 798
minder dan 10 werknemers	134	52	38	11	12	12	35	259
10-99 werknemers	416	93	87	18	18	19	54	650
100 en meer werknemers	671	87	96	11	10	15	36	889
Commerciële dienstverlening (50-74)	2 308	881	723	245	204	184	633	4 545
minder dan 10 werknemers	511	266	197	96	75	65	237	1 211
10-99 werknemers	659	268	235	73	63	59	195	1 357
100 en meer werknemers	1 139	346	291	76	66	60	202	1 978
Niet-commerciële dienstverlening (75-93)	1 825	344	286	115	68	51	234	2 689
minder dan 10 werknemers	132	51	39	34	14	10	58	280
10-99 werknemers	268	68	59	28	17	13	58	453
100 en meer werknemers	1 424	226	188	53	38	28	118	1 957
Totaal incl. grootteklasse / sector onbekend	5 509	1 525	1 266	457	377	306	1 139	9 440
Uitzendbanen (74501)	66	146	157	456	272	251	980	1 349
Totaal incl. uitzendbanen	5 575	1 672	1 423	913	650	557	2 119	10 789

overige dienstverlening⁵⁾ en de handel. Bedrijfstakken met relatief weinig banen die slechts een deel van het jaar duurden zijn het openbaar bestuur, het onderwijs, de industrie, en de financiële instellingen (zie figuur 1).

1. Banen die niet het hele jaar duurden in procenten van alle banen per bedrijfstak, 2000

In bedrijven met 500 en meer werknemers hebben 69 procent van de banen het hele jaar geduurd, in bedrijven met minder dan 10 werknemers was dat 43 procent (tabel 2). Banen van korte duur komen relatief veel voor bij kleine bedrijven. Van de ruim 0,8 miljoen banen die korter dan drie maanden duurden, geheel in 2000 vielen, en geen uitzendbanen waren, kwam 40 procent voor bij bedrijven met minder dan 10 werknemers. Voor een deel zal het hier gaan om seizoenswerk, vooral in de landbouw en de horeca.

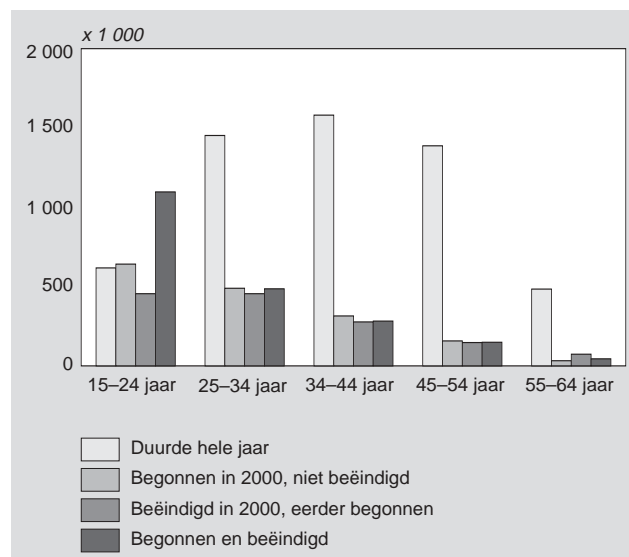
2.2 Leeftijd en geslacht (tabel 3 en 4)

Kortdurende banen komen vooral voor bij jongeren. Van de 2,1 miljoen banen die in 2000 zowel begonnen als beëindigd zijn had

ruim de helft ofwel 1,1 miljoen banen betrekking op jongeren onder 25 jaar. Het aandeel van deze leeftijdsgroep in de banen die het hele jaar duurden, bedroeg slechts 11 procent.

Onder jongeren komen banen die slechts een deel van het jaar hebben geduurd veel meer voor dan banen die het hele jaar duurden. Boven de 35 jaar zijn juist banen die het hele jaar duurden ver in de meerderheid. Onder de wat oudere werknemers komt het niet veel voor dat men in de loop van een jaar een baan begint of beëindigt.

2. Banen naar begin resp. eind in 2000 en leeftijd van de werknemer, 2000

Onder jongeren komen dus veel meer korte banen voor dan onder ouderen. Tussen mannen en vrouwen bestaan er op dit punt veel minder verschillen. Vrouwen hadden een aandeel van 47 procent in de banen die in 2000 zowel begonnen als beëindigd werden, en een aandeel van 41 procent in de banen die het hele jaar duurden.

Tabel 3
Banen naar duur, leeftijd en geslacht, 2000

	Banen die het hele jaar duurden	Begonnen na 1 januari, niet beëindigd voor 31 december	Beëindigd voor 31 december, begonnen op 1 januari of eerder	Begonnen na 1 januari en beëindigd voor 31 december, naar duur				Totaal
				tot 1 maand	1 tot 3 maanden	3 maanden of meer	totaal	
<i>x 1 000</i>								
Mannen								
13, 14 jaar	3	11	1	10	8	2	19	34
15-24 jaar	322	325	230	246	185	143	574	1 451
25-34 jaar	788	268	247	116	74	81	271	1 573
35-44 jaar	934	156	150	63	36	39	138	1 378
45-54 jaar	865	76	75	31	16	18	66	1 082
55-64 jaar	339	21	49	12	7	6	25	435
65 jaar en ouder	27	5	6	3	3	2	8	46
totaal, incl. leeftijd onbekend	3 279	863	759	481	329	291	1 101	6 001
Vrouwen								
13, 14 jaar	2	9	0	10	7	2	18	29
15-24 jaar	295	316	225	227	170	126	523	1 360
25-34 jaar	665	221	208	88	61	66	215	1 309
35-44 jaar	646	159	128	60	43	42	144	1 078
45-54 jaar	523	82	72	34	26	23	83	760
55-64 jaar	145	12	24	8	7	4	19	200
65 jaar en ouder	7	1	2	1	1	0	2	13
totaal, incl. leeftijd onbekend	2 284	800	660	427	314	263	1 005	4 749
Mannen en vrouwen, incl onbekend	5 575	1 672	1 423	913	650	557	2 119	10 789

Tabel 4
Banen naar duur, leeftijd en sector, 2000

Standaard bedrijfsindeling 1993	Banen die het hele jaar duurden	Begonnen na 1 januari, niet beëindigd voor 31 december	Beëindigd voor 31 december, begonnen op 1 januari of eerder	Begonnen na 1 januari en beëindigd voor 31 december, naar duur				Totaal
				tot 1 maand	1 tot 3 maanden	3 maanden of meer	totaal	
<i>x 1 000</i>								
Landbouw								
tot 25 jaar	23	19	14	39	38	11	88	144
25 jaar en ouder	62	16	14	11	21	10	42	134
Industrie en bouwnijverheid								
tot 25 jaar	93	77	53	20	23	21	64	287
25 jaar en ouder	1 126	155	166	20	16	25	60	1 506
Comm.dienstverlening excl. uitzendbanen								
tot 25 jaar	364	391	275	130	125	103	358	1 388
25 jaar en ouder	1 938	486	446	115	78	80	272	3 143
Niet-commerciële dienstverlening								
tot 25 jaar	119	105	55	36	33	22	91	370
25 jaar en ouder	1 704	239	230	78	35	29	142	2 316
Uitzendbanen								
tot 25 jaar	20	63	58	266	149	114	529	669
25 jaar en ouder	46	81	99	189	122	136	447	672
Totaal incl. sector onbekend	5 575	1 672	1 423	913	650	557	2 119	10 789

2.3 Loonniveau (tabel 5)

Aangezien kortdurende banen veel bij jongeren voorkomen en het loon van jongeren veel lager is dan dat van volwassenen⁶⁾, kan men verwachten dat van veel kortdurende banen het loon laag is. Dat is inderdaad het geval, want ruim de helft ofwel 52 procent van de banen die in 2000 zowel begonnen als beëindigd werden, hadden een dagloon van minder dan 50 euro. Het bedrag van 50 euro komt vrijwel overeen met het minimumloon per dag (bij een volledige werkdag) voor volwassenen⁷⁾. Een lager loon dan 50 euro per dag zal dus vooral voorkomen bij jeugdige werknemers en bij een onvolledige werkdag.

In de leeftijdsgroep van 25 jaar en ouder komt een dagloon van minder dan 50 euro voor bij 24 procent van de banen die niet het gehele jaar hebben geduurd en bij 13 procent van de banen die wel het hele jaar duurden. Dit verschil kan erop wijzen dat onder de banen die niet het hele jaar duren relatief meer banen voorko-

men met een gedeeltelijke werkdag, dan onder banen die wel het hele jaar duren.

2.4 Vakantiebanen en uitzendbanen (tabel 6)

In de zomer zoeken veel scholieren en studenten vakantiewerk. In sommige seizoensafhankelijke bedrijfstakken, zoals landbouw en horeca, is er dan extra vraag naar tijdelijk personeel. Ook zetten bedrijven in die periode scholieren en studenten in ter vervanging van vaste medewerkers die op vakantie zijn. Uit cijfers over uitzendwerk is bekend dat er doorgaans in het derde kwartaal meer uitzendkrachten werken dan in de andere kwartalen. Een en ander wijst erop dat er in de zomermaanden meer (kortdurende) banen van jongeren beginnen dan in andere seizoenen.

In 2000 was dat inderdaad het geval. In de maanden juni–augustus zijn ruim 0,6 miljoen banen van jongeren begonnen, waarvan

Tabel 5
Banen naar duur, leeftijd en dagloonklasse, 2000

	Banen die het hele jaar duurden	Begonnen na 1 januari, niet beëindigd voor 31 december	Beëindigd voor 31 december, begonnen op 1 januari of eerder	Begonnen na 1 januari en beëindigd voor 31 december, naar duur				Totaal
				tot 1 maand	1 tot 3 maanden	3 maanden of meer	totaal	
<i>x 1 000</i>								
Tot 25 jaar								
tot 25 euro	173	275	165	176	148	107	431	1 043
25–49 euro	174	179	133	180	126	82	388	873
50–99 euro	259	196	135	118	91	81	289	879
100 euro en meer	18	11	24	19	5	3	27	80
totaal	623	661	457	492	370	273	1 135	2 876
25 jaar en ouder								
tot 25 euro	240	90	76	39	30	30	99	505
25–49 euro	419	154	102	85	57	44	187	862
50–99 euro	1 955	504	379	180	147	161	488	3 326
100 euro en meer	2 326	254	404	112	40	46	197	3 181
totaal	4 940	1 001	962	416	274	281	971	7 874
Totaal								
tot 25 euro	413	365	241	215	178	137	530	1 549
25–49 euro	592	333	235	265	184	126	574	1 735
50–99 euro	2 213	700	514	298	238	242	777	4 205
100 euro en meer	2 344	265	428	131	44	49	224	3 260
totaal	5 562	1 663	1 419	908	644	554	2 106	10 749
Totaal, incl onbekend	5 575	1 672	1 423	913	650	557	2 119	10 789

Tabel 6
In 2000 begonnen banen naar beginperiode en leeftijd resp. sector, 2000

	Jan.–mei begonnen		Juni–aug. begonnen			Sept.–dec. begonnen		Totaal
	totaal	w.o. beëindigd in 2000	totaal	w.o. beëindigd in:		totaal	w.o. beëindigd in 2000	
				juni–aug.	sept.–dec.			
<i>x 1 000</i>								
Leeftijd								
tot 25 jaar	694	512	629	304	137	472	182	1 796
25 jaar en ouder	944	574	447	108	95	604	208	1 995
Sector								
Landbouw	53	40	76	53	13	35	24	164
Industrie en bouwnijverheid	157	71	95	21	14	103	18	355
Comm.dienstverlening excl. uitzendbanen	617	327	416	118	74	475	111	1 507
Niet-commerciële dienstverlening	226	117	172	52	21	180	43	577
Uitzendbanen	562	520	300	163	106	258	187	1 120
tot 25 jaar	263	247	201	126	60	127	96	592
25 jaar en ouder	298	273	99	37	46	131	91	528
Totaal	1 638	1 086	1 076	412	232	1 076	390	3 791
<i>gemiddeld per maand x 1 000</i>								
Totaal	328		359			269		316
idem excl. uitzendbanen	215		259			204		223
tot 25 jaar	139		210			118		150
25 jaar en ouder	189		149			151		166

bijna de helft in dezelfde periode werd beëindigd. Gemiddeld per maand begonnen in de zomermaanden aanmerkelijk meer banen van jongeren dan in de andere maanden van het jaar. Boven de leeftijd van 25 jaar werden in de zomermaanden juist *minder* banen begonnen dan in andere maanden. In de zomer begonnen dus meer jongeren en minder volwassenen aan een baan dan in andere maanden. Het aantal begonnen uitzendbanen bedroeg in 2000 ruim 1,1 miljoen of gemiddeld bijna 100 000 per maand. Meer dan de helft hiervan betrof jongeren onder 25 jaar.

2.5 De duur van de banen die in 2000 beëindigd werden (tabel 7)

Veel nieuwe banen duren kort. Van de 3,8 miljoen in 2000 begonnen banen, werd meer dan de helft (2,1 miljoen) voor het eind van het kalenderjaar beëindigd. Ongeveer hetzelfde geldt voor de be-

ëindigde banen. Zes van de tien in 2000 beëindigde banen was in datzelfde jaar begonnen.

Van de nieuwe banen is in veel gevallen de beëindigingsdatum nog niet bekend, maar van de in 2000 beëindigde banen kan wel in alle gevallen de duur worden bepaald.

Van alle banen die in 2000 werden beëindigd had bijna de helft korter dan drie maanden geduurd. Drie van de vier banen hadden korter dan een jaar geduurd. Op dit punt zijn er heel weinig verschillen tussen de beëindigde banen van mannen en die van vrouwen.

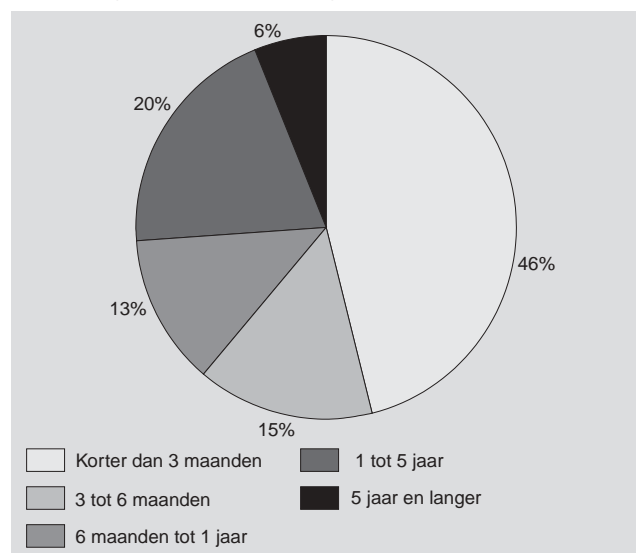
Onder de ouderen die een baan beëindigen, komen werknemers voor die na een langdurig dienstverband met pensioen gaan en de arbeidsmarkt verlaten. In de oudere leeftijdsgroep zijn er dan ook relatief meer banen beëindigd met een duur van 10 jaar en meer. In de leeftijd van 55 jaar en ouder werden 25 000 banen met een duur van minstens 10 jaar beëindigd.

Tabel 7
In 2000 beëindigde banen naar duur

	Korter dan 3 maanden	3 tot 6 maanden	6 maanden tot 1 jaar	1 tot 5 jaar	5 tot 10 jaar	10 jaar en meer	Totaal
<i>x 1 000</i>							
Mannen							
tot 25 jaar	471	139	100	111	4	0	824
25–34 jaar	204	75	73	135	26	5	518
35–44 jaar	106	34	37	71	23	15	288
45–54 jaar	52	14	18	33	12	12	141
55 jaar en ouder	27	6	8	19	11	18	88
totaal	860	267	236	369	76	51	1 859
Vrouwen							
tot 25 jaar	433	125	95	111	4	0	767
25–34 jaar	161	64	59	110	23	5	423
35–44 jaar	110	37	37	62	17	9	273
45–54 jaar	64	19	20	33	11	7	155
55 jaar en ouder	18	4	4	10	5	7	47
totaal	787	249	215	324	61	29	1 665
Totaal ¹⁾	1 646	516	452	694	136	79	3 524

¹⁾ Excl. geslacht onbekend.

3. Verdeling van de in 2000 beëindigde banen naar duur

2.6 Aantallen banen per werknemer (tabel 8)

Sommige werknemers hebben in een jaar meerdere banen. Hierbij kan het gaan om banen die gelijktijdig bestaan, bijvoorbeeld twee deeltijdbanen, of om banen die elkaar opvolgen, eventueel met een periode zonder werk tussen de banen. Daarom zijn er meer banen in een jaar, dan personen die gedurende enige tijd als werknemer werkzaam zijn. De tot nu toe genoemde cijfers betreffen steeds banen. In tabel 8 zijn enkele cijfers over personen opgenomen.

Tabel 8
Personen naar aantal banen in 2000

	Met één dienstverband		Twee	Drie of meer	Totaal	w.o. niet het hele jaar werknemer ¹⁾
	deel van het jaar	hele jaar				
	x 1 000					
Mannen						
tot 25 jaar	216	232	243	154	845	446
25-34 jaar	97	685	230	92	1 104	221
35-44 jaar	71	832	155	45	1 103	129
45-54 jaar	49	782	88	20	940	75
55 jaar en ouder	66	333	30	6	435	75
totaal	499	2 863	747	318	4 427	946
Vrouwen						
tot 25 jaar	210	212	230	145	796	428
25-34 jaar	110	581	182	73	946	211
35-44 jaar	107	562	133	42	844	168
45-54 jaar	69	457	79	22	627	99
55 jaar en ouder	36	138	14	3	191	40
totaal	532	1 950	639	284	3 404	946
Totaal ²⁾	1 031	4 813	1 385	602	7 831	1 893
	%					
Mannen						
tot 25 jaar	26	27	29	18	100	53
25-34 jaar	9	62	21	8	100	20
35-44 jaar	6	75	14	4	100	12
45-54 jaar	5	83	9	2	100	8
55 jaar en ouder	15	77	7	1	100	17
totaal	11	65	17	7	100	21
Vrouwen						
tot 25 jaar	26	27	29	18	100	54
25-34 jaar	12	61	19	8	100	22
35-44 jaar	13	67	16	5	100	20
45-54 jaar	11	73	13	4	100	16
55 jaar en ouder	19	72	7	2	100	21
totaal	16	57	19	8	100	28
Mannen en vrouwen samen	13	61	18	8	100	24

¹⁾ Personen met meerdere banen in 2000 zijn hier ingedeeld indien de gezamenlijke duur van de banen minder dan 366 kalenderdagen bedroeg.

²⁾ Excl. geslacht onbekend.

Hierbij blijkt dat het aantal personen met in 2000 minstens één baan als werknemer 7,8 miljoen bedroeg en dus aanzienlijk lager was dan het aantal banen (10,8 miljoen). De meeste werknemers hadden één baan, waarvan 4,8 miljoen met een baan die het hele jaar duurde en 1,0 miljoen met een baan die korter dan een jaar duurde.

Er waren 2,0 miljoen personen met twee of meer banen. Daarvan had het grootste deel twee banen (1,4 miljoen) of drie banen (0,4 miljoen). De resterende 0,2 miljoen betrof voornamelijk personen met vier of vijf banen. Er waren 28.000 personen met zes of meer banen in het jaar, dus een relatief kleine groep.

Vooraf in de jongste leeftijdsgroep komen talrijke personen voor die niet gedurende het hele jaar een baan hadden. Dat kunnen scholieren en studenten zijn met bijbanen of vakantiebanen, schoolverlaters, of jongeren die gedurende enige tijd werkloos zijn geweest.

Ongeveer zes van de tien werknemers in 2000, dat wil zeggen 4,8 miljoen personen, hadden (slechts) één baan gedurende het gehele jaar. Ook hier speelt leeftijd een belangrijke rol. Van de werknemers van 25 jaar en ouder had 71 procent één baan gedurende het hele jaar.

Noten in de tekst

- ¹⁾ Met dank aan F.J.Planting, die de tabellen samenstelde.
- ²⁾ Met een baan is in dit artikel bedoeld een arbeidsverhouding waarbij de werkende loon of salaris ontvangt. Ook de termen dienstbetrekking en dienstverband worden in dit verband veel gebruikt.
- ³⁾ In sommige gevallen is de baan precies op 1 januari begonnen of precies op 31 december beëindigd. In het banenbestand 2000 staat de datum waarop de baan is beëindigd indien dit

- gebeurde vóór 31 december 2000. De beëindigingen per 31 december zijn dus niet bekend.
- 4) Meer dan de helft van de uitzenduren betreft industriële en technische functies; verder gaat het vooral om kantoorwerk (Bron: CBS, Statline).
 - 5) De bedrijfstak cultuur en overige dienstverlening (SBI 90–93) omvat naast culturele en levensbeschouwelijke instellingen onder meer sport, recreatie, amusement en persoonlijke verzorging (wasserijen, kappers e.d.).
 - 6) Voor werknemers jonger dan 23 jaar geldt een minimumjeugdloon, dat in hoogte varieert van 30 procent (15 jaar) tot 85 procent (22 jaar) van het minimumloon van volwassenen.
 - 7) In de eerste helft van 2000 bedroeg het minimumloon voor volwassenen (vanaf 23 jaar) 111,06 gulden per dag of 2406,30 gulden per maand. In de tweede helft van het jaar waren de bedragen ca 2 procent hoger.

Toelichting bij de tabellen

Herkomst van de gegevens

De tabellen zijn gebaseerd op het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) 2000 van het CBS. Het SSB bestaat uit meerdere bestanden. Gebruik is gemaakt van het banenbestand werknemers en van het personenbestand. Het SSB 1999 is uitvoerig beschreven in Arts en Hoogteijling (2002). Deze beschrijving is ook van toepassing op het SSB 2000.

Het banenbestand werknemers is een bestand van banen voorzien van een bedrijfsidentificatienummer en een persoonsnummer. De gegevens zijn afkomstig van de Enquête werkgelegenheid en lonen (EWL), de Verzekerenadministratie werknemers (VZA) en de Fibase (Voorheffing loonbelasting) van de belastingdienst. Veruit de meeste banen komen zowel in de VZA als in de Fibase voor. De meeste banen die bij de EWL zijn waargenomen zijn eveneens aangetroffen in de andere bronnen. De bronnen overlappen elkaar dus aanzienlijk. Enkele specifieke groepen van banen zijn alleen of voornamelijk in de Fibase aanwezig. Deze betreffen onder meer directeuren-groootaandeelhouders en bezorgers van kranten en reclamefolders.

Het banenbestand kent geen leeftijdsgrenzen. Evenmin is er een ondergrens wat betreft de (wekelijkse) arbeidsduur of het aantal gewerkte dagen. Er komen in het banenbestand dan ook banen voor van personen jonger dan 15 jaar en van personen van 65 jaar en ouder, evenals banen met een duur van slechts enkele dagen. Hierbij gaat het om relatief kleine aantallen.

De banen betreffen werknemers in dienst van in Nederland gevestigde bedrijven en werkzaam bij een vestiging van dat bedrijf in Nederland. De inkomende grenspendel telt dus mee, de uitgaande grenspendel niet.

Ruim 1 procent van de banenrecords die in het banenbestand 2000 voorkomen, is om diverse redenen niet verwerkt in de tabellen. Het betreft onder meer records met een loon van minder dan 10 Euro.

Indelingen

In de tabellen zijn de banen die in 2000 bestonden, ingedeeld naar de *duur*, in combinatie met andere kenmerken. Bij duur kan het gaan om de duur in 2000 (duurde de baan het hele jaar of korter) of om de duur sinds het begin van de baan. Als de baan voor 2000 begonnen is, is de duur in 2000 korter dan de duur sinds het begin.

De indeling in de tabellen 1–5.

De banen zijn op basis van de datum van het begin en van het (eventuele) einde van het baan in vier categorieën verdeeld, namelijk:

1. banen die het hele jaar 2000 bestonden, dat wil zeggen op 1 januari 2000 of eerder begonnen en niet beëindigd vóór 31 december 2000;
2. banen die na 1 januari 2000 zijn begonnen, en niet beëindigd waren vóór 31 december;
3. banen die voor 31 december 2000 beëindigd werden en op 1 januari 2000 of eerder waren begonnen;
4. banen die tussen 1 januari en 31 december 2000 begonnen én beëindigd werden.

De banen behorend tot de categorieën 2, 3 en 4 bestonden dus slechts gedurende een deel van het jaar. Categorie 4 is in de tabellen 1–5 op basis van de duur van de baan in drie subgroepen verdeeld.

In *tabel 7* zijn de in 2000 beëindigde banen ingedeeld naar de totale duur van het dienstverband bij de beëindiging, dat wil zeggen de duur sinds het begin van het dienstverband tot het einde.

De *leeftijd* in de tabellen is de leeftijd op 31 december 2000.

Het *dagloon* in *tabel 5* is bepaald door het bruto loon sociale verzekeringen (BLSV) te delen door het aantal werkdagen waarover premieheffing plaats vindt (SV-dagen). Bij een vijfdaagse werkweek bedroeg in 2000 het aantal SV-dagen van banen die het hele jaar duurden meestal 260. Verschillen in dagloon kunnen (mede) een gevolg zijn van verschillen in arbeidsduur per dag.